

UDK: 159.923(047.31)

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 16. 2. 2010.

Prihvaćeno: 10. 3. 2010.

MEĐUGENERACIJSKI PRIJENOS VRIJEDNOSNIH PRIORITETA IZMEĐU MAJKI I KĆERI

mr. sc. Ina REIĆ ERCEGOVAC, asistentica
inareic@ffst.hr

mr. sc. Morana KOLUDROVIĆ, asistentica
morana@ffst.hr
Sveučilište u Splitu
Filozofski fakultet

Sažetak: Predmet je ovog istraživanja unutarobiteljski prijenos životnih vrijednosti kao općih i relativno trajnih ciljeva koji usmjeravaju pojedinca u snalaženju na osobnoj, grupnoj i globalnoj razini. S obzirom na to da svi relevantni teorijski pristupi upućuju na važnost roditeljskog sustava vrijednosti u formiranju vrijednosti djeteta, te da je međugeneracijski prijenos vrijednosti nužan za kulturološki kontinuitet i njegovanje društvenih vrijednosti, u ovom se istraživanju željelo ispitati postoji li povezanost između majki i njihovih kćeri u nekim vrijednosnim prioritetima.

U istraživanju su sudjelovale 194 ispitanica, odnosno 92 majke i njihove kćeri starije adolescentne dobi, a upotrijebljena je skraćena verzija Inventara životnih vrijednosti (Life Values Inventory; Crace i Brown, 1996.), kojom je ispitana važnost sedam životnih vrijednosti – pripadanje, briga za druge, neovisnost, odanost obitelji, intima, odgovornost i duhovnost. Osim navedenog, sudionice su procjenjivale i zadovoljstvo životom te bračnim (partnerskim) odnosom.

Rezultati su pokazali da postoje međugeneracijske razlike s obzirom na neovisnost i intimu kao životne vrijednosti, dok su na razini obitelji utvrđene korelacije između majki i kćeri upravo u tim vrijednostima. Odgovornost se u obje skupine pokazala kao vrijednost od najvećeg značenja za ponašanje i donošenje odluka, što je u skladu s rezultatima nekih stranih istraživanja. Izračunate korelacije pokazale su da starije majke smatraju važnijom odanost obitelji, dok majke višeg stupnja obrazovanja važnijima procjenjuju odgovornost, odanost obitelji i neovisnost. Majke koje su zadovoljnije životom procjenjuju važnijima odanost obitelji i neovisnost, a one zadovoljnije brakom odanost obitelji i brigu za druge. U skupini kćeri nisu utvrđene značajne relacije između vrijednosti i zadovoljstva životom.

Ključne riječi: vrijednosti, međugeneracijski prijenos vrijednosti, majke i kćeri, odgovornost

UVOD

Vrijednosti su opći i relativno trajni ciljevi koji usmjeravaju pojedinca u snalaženju na osobnoj, grupnoj i globalnoj razini, pri čemu društveno okruženje značajno utječe na oblikovanje pojedinačnih osobnih vrijednosnih orijentacija. Vrijednosti su prepoznate kao važne determinante kulturološkog identiteta, te su stoga presudne za razumijevanje kulturoloških razlika (Sue i Sue, 1990.; Brown, 2002.). Temeljna je pretpostavka istraživanja vrijednosnih sustava da svaki pojedinac posjeduje trajan i stabilan sustav vrijednosti (Ferić i Kamenov, 2007.) koji određuje njegovo ponašanje i odlučivanje. Vrijednosti se usvajaju prvenstveno kroz proces socijalizacije, pri čemu najvažniju ulogu u prijenosu vrijednosti ima obitelj, a potom vršnjaci, škola te društveno-povijesne okolnosti u kojima pojedinac živi. No za usvajanje individualnih vrijednosti važno je također životno iskustvo, koje je jedinstveno za svakoga pojedinca (Rohan i Zanna, 1996.; Pennington, 1997.). Usvajanje vrijednosti putem socijalizacije započinje u ranom djetinjstvu, a ključno razdoblje njihova strukturiranja u vrijednosni sustav jest adolescencija. Većina je autora suglasna da tako internaliziran vrijednosni sustav ostaje stabilan tijekom života (Inglehart, 1990.; Rokeach i Ball-Rokeach, 1989.; Kristiansen i Hotte, 1996.).

Iako su istraživanjima vrijednosnih prioriteta ustanovljene neke dobne razlike (starije i mlađe generacije), na razini obitelji uočene su „sličnosti u vrijednosnim prioritetima djece i njihovih roditelja“ (Ferić, 2009.: 126). Neka su istraživanja pružila dokaze o prijenosu vrijednosti u obitelji (Rohan i Zanna, 1996.; Youniss i Smollar, 1985.; Gecas i Seff, 1990.; Knafo i Schwartz, 2001.; Sabatier i Lannegrand-Willems, 2005.). Sličnost u sustavima vrijednosti roditelja i njihovih potomaka moguće je objasniti dvoprocesnim modelom (Goodnow, 1992.). Naime, unutarobiteljska transmisija sustava vrijednosti odvija se u dva koraka, pri čemu se prvi odnosi na točno percipiranje i razumijevanje roditeljevih uvjerenja, a drugi na (ne)prihvatanje percipiranog roditeljskog sustava vrijednosti. Empirijska provjera ovog modela dala je donekle potporu pretpostavci da se prijenos vrijednosti na relaciji roditelj – dijete odvija kao dvokomponentni proces (Okagaki i Bevis, 1999.). Jasnoća percipiranja i razumijevanje pod utjecajem su brojnih čimbenika, među kojima se posebno ističu komunikacijski, poput eksplicitnosti, jasnoće i sadržaja roditeljevih poruka, te međuroditeljske kongruentnosti po pitanju vrijednosti, kao i usklađenost poruka kojima roditelji komuniciraju vlastiti sustav vrijednosti djetetu, sukladno njegovoj kognitivnoj zrelosti. Drugi je pak dio ovog procesa (ne)prihvatanje roditeljevih uvjerenja i vrijednosti posredovano motivacijskim i afektivnim čimbenicima (Okagaki i Bevis, 1999.). Rijetka ranija istraživanja povezanosti vrijednosnih sustava majki i njihovih adolescentnih kćeri pokazuju da postoji kongruentnost u sustavu individualističkih (Sabatier i Lannegrand-Willems, 2005.) i kolektivističkih vrijednosti (Sabatier i Lannegrand-

Willems, 2005.; Knafo i Schwartz, 2001.), kao i povezanost s obzirom na model privrženosti te ovisnost o drugima (Sabatier i Lannegrand-Willems, 2005.).

Unatoč obilju literature na temu životnih vrijednosti i vrijednosnih sustava pojedinaca u različitim znanstvenim područjima (psihologija, pedagogija, sociologija i dr.), rijetka su se istraživanja bavila povezanošću vrijednosnih orijentacija roditelja i djece, posebice u svjetlu Brownove teorije životnih izbora i zadovoljstva koji se temelje na vrijednostima (Brown, 1996.). U ovom holističkom pristupu, naglasak je na ulozi vrijednosti u ponašanju i odlučivanju pojedinca koje ne samo da pojedincu pružaju osnovu za procjenu primjerenosti vlastitog ponašanja nego ga usmjeravaju prema ciljevima koje želi postići u budućnosti. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati povezanost vrijednosnih orijentacija majki i kćeri starije adolescentne dobi primjenom inventara životnih vrijednosti (Life Values Inventory; Crace i Brown, 1996.) kojim se propituje koliko su određene vrijednosti važne za odlučivanje i ponašanje pojedinca. Fokus su istraživanja bitne interpersonalne i intrapersonalne vrijednosti koje su prepoznate kao ključne determinante odnosa pojedinca prema drugima i prema sebi samome. Tako se vrijednosti odanosti obitelji, pripadanja i brige za druge odnose na važnost poštovanja obiteljskih stečevina, ispunjavanja očekivanja obitelji i drugih bližnjih, osjećaja uključenosti i prihvaćenosti, te važnost dobrobiti drugih osoba. Intrapersonalne vrijednosti odnose se na intimu, neovisnost i duhovnost, pri čemu se intima odnosi na vrijeme posvećeno vlastitim potrebama, a neovisnost na važnost koju pojedinac pridaje samostalnom donošenju odluka i stvaranju vlastitih izbora neovisno o utjecajima drugih. Duhovnost je definirana kao važnost koju pojedinac pridaje duhovnim odnosno religijskim vjerovanjima, s uvjerenjem da je dio nečega mnogo većeg od sebe samoga. Odgovornost se odnosi na važnost povjerenja i pouzdanosti koje pojedinac iskazuje prema sebi i prema drugima (Almeida i Rebelo Pinto, 2004.), te se u tom smislu odgovornost može razmatrati kao intrapersonalna i interpersonalna značajka.

METODA ISTRAŽIVANJA

Sudionici i postupak istraživanja

U istraživanju su sudjelovale 194 ispitanice, odnosno 92 majke i njihove kćeri, studentice učiteljskoga, pedagogijskog i nastavničkog usmjerenja. Prosječna dob majki bila je 47,6 godina (sd = 5,3), pri čemu je 65 posto majki imalo srednje obrazovanje, 20 posto visoko te 15 posto osnovno. S obzirom na radni i bračni status, 65 posto majki bilo je zaposleno, a 93 njih bilo je u braku. Prosječna dob kćeri bila je 20,56 godina (sd = 1,55). Sudjelovanje u istraživanju bilo je dobrovoljno i anonimno, s tim da su sudionicama podijeljeni unaprijed šifrirani upitnici kako bi se u obradi rezultata mogli upariti rezultati majki i kćeri.

Instrumenti

U istraživanju je upotrijebljena skraćena verzija Inventara životnih vrijednosti (Life Values Inventory; Crace i Brown, 1996.), kojim se u izvorniku ispituje 14 životnih vrijednosti, a ovdje je upotrijebljena verzija od 21 čestice, kojom je ispitana važnost sedam životnih vrijednosti – pripadanje, briga za druge, neovisnost, odanost obitelji, intima, odgovornost i duhovnost. Od sudionica se tražilo da na skali od 1 do 5 za svaku tvrdnju procijene koliko ona određuje njihovo ponašanje i pomaže im u donošenju važnih odluka. Rezultat za svaku vrijednost dobiven je kao suma procjena na česticama koje su činile svaku od vrijednosti.

Osim navedenoga, sudionice su na skali procjene od 1 do 5 izražavale i zadovoljstvo životom, kao i zadovoljstvo partnerskim (bračnim) odnosom. Prosječno je zadovoljstvo životom majki 3,86 (0,76), a brakom 4,05 (0,93). Prosječno je zadovoljstvo životom kćeri 4,03 (0,64), a zadovoljstvo vezom kod 57 sudionica koje su u partnerskom odnosu iznosi 4,32 (0,57).

REZULTATI

Glavni cilj ovog istraživanja bio je provjeriti pretpostavku o unutarobiteljskom prijenosu vrijednosti. Stoga se htjelo utvrditi vrijednosne prioritete majki i njihovih kćeri, provjeriti razlikuju li se te dvije skupine u vrijednosnim prioritetima te utvrditi kakva je povezanost između majki i kćeri s obzirom na ispitane vrijednosti.

Rezultati su obrađeni posebno za svaku skupinu sudionica kako bi se utvrdili vrijednosni prioriteti majki i kćeri, kao i relacije vrijednosnih prioriteta s dobi, razinom obrazovanja te zadovoljstvom životom i brakom. U skupini majki pokazalo se da je odgovornost značajno najvažnija vrijednost, dok je intima značajno manje važna od svih drugih vrijednosti (Tablica 1, Slika 1). U skupini kćeri pokazalo se da je odgovornost također značajno važnija od svih ostalih vrijednosti, dok su intima i pripadanje značajno manje važne od ostalih vrijednosti (Tablica 2, Slika 1).

Tablica 1. Rezultati naknadnih analiza (Scheffe) za testiranje značajnosti razlika među vrijednostima kod majki

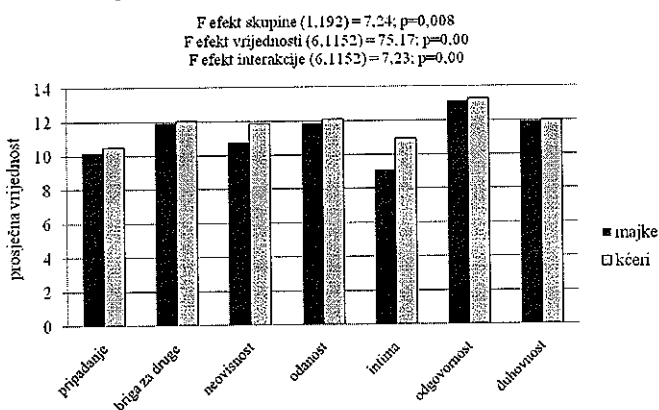
	briga za druge	neovisnost	odanost	intima	odgovornost	duhovnost
pripadanje	0,000	0,518	0,000	0,007	0,000	0,000
briga za druge		0,002	0,999	0,000	0,001	1,00
neovisnost			0,006	0,000	0,000	0,002
odanost obitelji				0,000	0,000	0,999
intima					0,000	0,000
odgovornost						0,001

Tablica 2. Rezultati naknadnih analiza (Scheffe) za testiranje značajnosti razlika među vrijednostima kod kćeri

	briga za druge	neovisnost	odanost	intima	odgovornost	duhovnost
pripadanje	0,000	0,000	0,000	0,738	0,000	0,000
briga za druge		0,998	0,999	0,005	0,000	1,00
neovisnost			0,982	0,041	0,000	0,999
odanost obitelji				0,001	0,002	0,999
intima					0,000	0,008
odgovornost						0,000

Rezultati usporedbe vrijednosnih prioriteta majki i kćeri, na razini nezavisnih skupina, pokazali su značajnu razliku u neovisnosti i intimi na način da skupina kćeri procjenjuje te dvije vrijednosti značajno važnijima u određenju njihova ponašanja u odnosu na skupinu majki (Tablica 3, Slika 1). Ovaj rezultat potvrđuje dobne razlike u nekim vrijednosnim prioritetima, a moguće ga je razmotriti u kontekstu pomaka u tradicionalnim vrijednostima na način da se danas individualizam i osobne slobode pojedinaca bitno više vrednuju (Alwin, 1996.). Naime, s obzirom na to da se vrijednosti formiraju već od ranog djetinjstva, a u adolescentnoj dobi strukturiraju u vrijednosne sustave, ne čudi što postoji generacijska razlika u vrednovanju neovisnosti i intime, koje u doba formiranja vrijednosti majki nisu bile socijalno poželjne ni važne kao što su to danas. U ostalim vrijednostima nije utvrđena značajna razlika između dviju skupina sudionika.

Slika 1. Prikaz vrijednosnih prioriteta između majki i kćeri

Rezultati vrijednosnih prioriteta pokazali su da je odgovornost najviše rangirana vrijednost u obje skupine sudionica, što upućuje na njihovu osviještenost o važnosti povjerenja i pouzdanosti koje iskazuju prema sebi i drugima. Odgovornost kao životna vrijednost važna je kako za osobno funkcioniranje tako i za kvalitetne interpersonalne odnose. Pojedinci kojima je odgovornost prioriteta vrijednost, te time utječe na njihovo ponašanje i donošenje životnih odluka, obično su pouzdane i organizirane osobe, što im omogućuje kvalitetne socijalne interakcije.

Tablica 3. Aritmetičke sredine i prosječni rangovi

vrijednosti	majke		kćeri		t	r
	M	Prosječni rang	M	Prosječni rang		
odgovornost	13,11	1	13,25	1	-0,59	0,05
duhovnost	11,93	2	11,98	4	-0,14	0,01
briga za druge	11,93	2	12,02	3	-0,36	0,02
odanost obitelji	11,84	4	12,10	2	-1,00	0,07
neovisnost	10,76	5	11,85	5	-3,62*	0,26*
pripadanje	10,19	6	10,48	7	-0,91	0,06
intima	9,11	7	10,95	6	-5,01*	0,35*

*p < 0,05

Očito je da na razini skupina postoje neke razlike između vrijednosti (neovisnost i intima), što govori u prilog međugeneracijskom jazu, a što je posljedica već spomenutog pomaka tradicionalnih vrijednosti do kojeg je došlo u posljednjih nekoliko desetljeća. Međutim, kada se promotre unutarobiteljski odnosi na relaciji majka – kći, očito je da postoji povezanost upravo u vrijednostima u kojima su utvrđene dobne razlike na razini skupina.

Tablica 4. Korelacije vrijednosti, zadovoljstva i sociodemografskih varijabli za majke

	pripadanje	briga za druge	neovisnost	odanost obitelji	intima	odgovornost
dob	,01	,10	-,04	,24*	-,02	,17
obrazovanje	,01	,12	,21*	,29*	,11	,36*
zadovoljstvo životom	,18	,18	,28*	,38*	,16	,13
zadovoljstvo brakom	,20	,28*	,20	,34*	,09	,11

*p < 0,05

Iz Tablice 4 vidljivo je da u skupini majki postoji povezanost između nekih sociodemografskih značajki i vrijednosnih prioriteta. Naime, pokazalo se da s dobi raste važnost koju žene pridaju odanosti obitelji kao bitnoj odrednici vlastitog ponašanja. Moguće je da se interesi žena s godinama usmjeravaju više k obiteljskoj dobrobiti, dok istovremeno opada njihov angažman na profesionalnom i društvenom planu, što sugeriraju i dobiveni rezultati.

Nadalje, pokazalo se da majke višeg stupnja obrazovanja važnijima procjenjuju odgovornost, odanost obitelji i neovisnost u odnosu na majke nižeg stupnja obrazovanja. Pretpostaviti je da visoko obrazovanje daje ženama veću mogućnost izbora zanimanja, te bolje mogućnosti ostvarivanja prihoda kao i realizacije vlastitoga profesionalnog i društvenog identiteta, što pogoduje vrednovanju neovisnosti kao pojedinčeva vrijednosnog prioriteta.

Istraživanjem se htjelo provjeriti i postoji li povezanost između zadovoljstva životom i brakom te vrijednosnih prioriteta majki. Rezultati su pokazali da one majke koje su zadovoljnije životom procjenjuju važnijima odanost obitelji i neovisnost kao odrednice vlastitog ponašanja, što upućuje na zaključak da su s jedne strane takve majke slobodne u odabiru vlastitih odluka i načina ponašanja, a s druge strane, važno im je ispunjavati očekivanja članova obitelji i njegovati kvalitetne obiteljske odnose. S obzirom na to da je zadovoljstvo životom kompozit zadovoljstava u različitim životnim domenama, među kojima značajno mjesto zauzima upravo zadovoljstvo brakom, ne čudi da majke koje daju veći prioritet odanosti obitelji i brizi za druge procjenjuju i veće bračno zadovoljstvo. Briga za druge i odanost obitelji po definiciji su interpersonalne varijable koje su kao vrijednosni prioriteti u uskoj vezi s generativnošću, koja je najrazvijenija upravo u srednjoj odrasloj dobi (Peterson i Klohn, 1995.). Budući da rezultati drugih istraživanja jasno govore o povezanosti generativnosti i psihološke dobrobiti (Dee St. Aubin i McAdams, 1995.; Tucak, 2005.), dobivene korelacije između zadovoljstva životom i brakom te vrijednosti odanosti obitelji i brizi za druge moguće je protumačiti upravo u kontekstu generativnosti majki srednje odrasle dobi.

U skupini kćeri nisu utvrđene značajne relacije između vrijednosti i zadovoljstva životom. Nadalje, kako bi se dobio bolji uvid u prirodu povezanosti vrijednosnih prioriteta majki i njihovih kćeri, izračunati su profili sličnosti u vrijednosnim orijentacijama. Profil sličnosti uključuje računanje indeksa za svaku dijadu putem korelacije između rezultata majki i kćeri na svih sedam vrijednosti. Raspon rezultata profila kreće se od -1 do $+1$, pri čemu pozitivan predznak znači bolje slaganje, odnosno veću sličnost u profilima procjena. Svim je rezultatima profila dodan broj jedan pa je raspon profila sličnosti u konačnici bio od 0 do $+2$, pri čemu je veća vrijednost upućivala na veću sličnost među parovima.

Izračunati profili sličnosti kreću se od $0,42$ do $1,98$. Prosječna je vrijednost profila $1,44$, što upućuje na relativno visok stupanj slaganja u životnim vrijednostima između majki i kćeri.

ZAKLJUČAK

Zaključno se može reći da rezultati istraživanja dijelom upućuju na postojanje međugeneracijskog prijenosa životnih vrijednosti s majki na kćeri, no istovremeno govore i o generacijskim razlikama u vrednovanju neovisnosti i intime kao životnih prioriteta pojedinca. Sudionice istraživanja kao vrijednost koja najviše određuje njihovo ponašanje i odlučivanje navode odgovornost, što je u skladu s rezultatima stranih istraživanja (Almeida i Rebelo Pinto, 2004.), a ohrabruje budući da je odgovornost, na intrapersonalnoj i interpersonalnoj razini, ključna vrijednost u suvremenom društvu.

LITERATURA

1. Almeida, L., Rebelo Pinto, H. (2004.): *Life Value Inventory (LVI): Portuguese Adaptation Studies*. <http://www.contactpoint.ca/cjcd/v3-n1/article4.pdf> (15. 01. 2010.)
2. Alwin, D. F. (1996.): Social change and declines in marriage and fertility. *Journal of Marriage and the Family* 59: 37-49.
3. Brown, D. (1996.): A holistic, values-based model of life role decision making and satisfaction. U: D. Brown (ur.), *Career Choice and Development* (3rd ed.), (337-372). San Francisco: Jossey-Bass.
4. Brown, D. (2002.): The role of work values and cultural values in occupational choice, satisfaction and success: A theoretical statement. U: D. Brown (ur.), *Career Choice and Development* (4rd ed.), (465-509). San Francisco: Jossey-Bass.
5. Crace, R. K., Brown, D. (1996.): *Life Values Inventory*. Chapel Hill, NC: Life Value Resources.
6. De St. Aubin, E., McAdams, D. P. (1995.): The relations of generative concern and generative action to personality traits, satisfaction/happiness with life and ego development. *Journal of Adult Development* 2: 99-112.
7. Ferić, I. (2009.): *Vrijednosti i vrijednosni sustavi: psihologijski pristup*. Zagreb: Alinea.
8. Ferić, I., Kamenov, Ž. (2007.): Vrijednosti kao prediktori stavova i ponašanja: Postoji li utjecaj redoslijeda mjerenja? *Društvena istraživanja* 16 (1-2): 51-71.
9. Gecas, V., Seff, M. (1990.): Families and Adolescents: A review of the 1980s. *Journal of Marriage and the Family* 52: 941-958.
10. Goodnow, J. J. (1992.): Parents' ideas, children's ideas: Correspondence and divergence. U: I. E. Sigel, A. V. McGillicuddy-DeLisi i J. J. Goodnow (ur.), *Parental belief systems: The psychological consequences for children* (293-317). Hillsdale, New Jersey: Erlbaum.

11. Inglehart, R. (1990.): *Cultural Change in Advanced Industrial Societies*. Princeton, New York: Princeton University Press.
12. Knafo, A., Schwartz, S. H. (2001.): Value socialization in families of Israeli-born and Soviet-born adolescents in Israel. *Journal of Cross-Cultural Psychology* 32 (2): 213-228.
13. Kristiansen, C. M., Hotte, A. M. (1996.): Mortality and the self: Implications for the when and how of value-attitude-behavior relations. U: C. Seligman, J.
14. Ogakaki, L., Bevis, C. (1999.): Transmission of Religious Values: Relations Between Parents' and Daughters' Beliefs. *The Journal of Genetic Psychology* 160 (3): 303-318.
15. Pennington, D. C. (1997.): *Osnove socijalne psihologije*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
16. Rohan, M. P., & Zanna, M. P. (1996.): Value transmission in Families. The psychology of values. *The Ontario symposium* 8: 253 -276.
17. Rokeach, M., Ball – Rokeach, M. (1989.): Stability and change in American value priorities, 1968-1981. *American Psychologist* 44: 775-785.
18. Sabatier, C., Lannegrand-Willems, L. (2005.): Transmission of Family Values and Attachment: A French Three-Generation Study. *Applied Psychology: An International Review* 54 (3): 378-395.
19. Sue, D. W., Sue, D. (1990.): *Counseling the culturally different: Theory and practice*. New York: Wiley.
20. Tucak, I. (2005.): Generativna briga u tri perioda odrasle dobi: Relacija s nekim sociodemografskim varijablama, životnim zadovoljstvom i percepcijom osobne (ne) kompetentnosti. *Suvremena psihologija* 8 (2): 179-195.
21. Youniss, J., Smollar, J. (1985.): Adolescent relations with mother, fathers, and friends. Chicago: University Chicago Press.

UDC: 159.923(047.31)
Original scientific article
Accepted: 16. 2. 2010.
Confirmend: 10. 3. 2010.

INTERGENERATIONAL TRANSFER OF VALUE PRIORITIES BETWEEN MOTHERS AND DAUGHTERS

mr. sc. Ina REIĆ ERCEGOVAC, assistant
inareic@ffst.hr

mr. sc Morana KOLUDROVIĆ, assistant
morana@ffst.hr
University of Split
The Faculty of Philosophy

Summary: *The subject of this research is interfamily transfer of life values as general and relatively permanent goals that guide an individual in managing on a personal, group and global level. If we take into consideration that all relevant theoretical approaches indicate the significance of parental system of values in the formation of child's values, and that intergenerational transfer of values is inevitable for cultural continuity and social values cultivation, this research intended to establish whether there was a connection between mothers and their daughters in some value priorities.*

This research enclosed 194 participants, that is 92 mothers and their late adolescent daughters, in which a short version of Life Values Inventory was used and thus examined the importance of seven life values – belonging, care for the others, independence, loyalty to family, intimacy, responsibility and spirituality. Also the participants evaluated their life satisfaction and content with their relationship with a spouse (partner). The results have shown that there were some intergenerational differences in terms of independence and intimacy as life values, while on the family level some correlations between mothers and daughters have been discovered in those exact values. Responsibility in both groups has turned out to be the value of utmost significance in behavior and decision making, which is in concordance with the results of some foreign researches. The calculated correlations have indicated that older mothers consider loyalty to family more important, while mothers with a higher level of education are more in favor of responsibility, loyalty to family and independence. The mothers with more life satisfaction consider loyalty to family and independence more important, while those with more marriage satisfaction choose loyalty to family and care for the others. In the daughter group no relevant relations between values and life satisfaction have been determined.

Key words: *values, intergenerational transfer of values, mothers and daughters, responsibility*
